

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Лабунця Віктора Миколайовича
на дисертацію Чжен Хуймін**

«МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ НАДІЙНОСТІ МУЗИКАНТІВ-ІНСТРУМЕНТАЛІСТІВ НА ЗАСАДАХ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПІДХОДУ»

**подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань –
01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне
мистецтво)**

1. Актуальність теми роботи та її зв'язок із науковими дослідженнями.

Підвищення конкурентоспроможності, рівня ефективності освітнього процесу та професійно-педагогічної підготовки здобувачів вищої освіти обумовлюється необхідністю цілеспрямованого формування виконавської надійності музикантів-інструменталістів. Формування означеного феномену саме на засадах синергетичного підходу є надзвичайно перспективним, оскільки надає змогу спрямовувати максимально їх зусилля на мобілізацію всіх творчих психологічних і психофізіологічних ресурсів для досягнення безпомилкового відтворення нотного тексту музичних творів як у звично-аудиторних умовах, так і в емоціогенних умовах концертно-сценічної роботи митця. Отже, обрана тематика дослідження є доцільною та своєчасною.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

На користь актуальності досліджуваної проблеми свідчить те, що наукове дослідження Чжен Хуймін виконано відповідно до теми кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування (структурний підрозділ Інституту мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова). Наукова спрямованість проблематики дослідження означеної кафедри затверджена її кворумом (протокол № 5 від 26 грудня 2023 року), а тема

дисертаційного дослідження Чжен Хуймінґ затверджена Вченою радою означеного закладу вищої освіти (протокол № 4 від 24 жовтня 2024 року).

3. Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів.

Не викликає сумніву наукова новизна дослідження, адже *вперше*:

- представлено новий концептуальний підхід до розв'язання проблеми формування виконавської надійності музикантів-інструменталістів на засадах синергетичного підходу у вищих закладах освіти досконалою підготовкою концертної програми, якісною виконавсько-технічною оснащеністю і досягненням психологічної завадостійкості з урахуванням дії стресорів;

- уточнено зміст і структуру виконавської надійності музикантів-інструменталістів з урахуванням її цілеспрямованого формування на засадах синергетичного підходу;

- розроблено методику цілеспрямованого формування виконавської надійності музикантів-інструменталістів з урахуванням дії стресорів у закладах вищої освіти.

Удосконалено засоби мобілізації психофізіологічних ресурсів музикантів-інструменталістів як під час підготовки до сценічної діяльності, так і у процесі прилюдних виступів з урахуванням дії стресорів.

Подальшого розвитку дістали методи і прийоми педагогічного управління процесом підготовки музикантів-інструменталістів до прилюдної діяльності з урахуванням дії стресорів.

Відмітимо практичну значущість проведеного дослідження, що полягає в тому, що запропоновані у дисертаційній роботі педагогічні принципи, рекомендації, форми та методи можуть використовуватись у процесі фортепіанно-виконавської підготовки студентів-піаністів факультетів мистецтв до прилюдної інтерпретації музичних творів. Вихідні положення дисертаційного дослідження також можуть використовуватись у лекційних курсах «Музична психологія», «Фортепіанна педагогіка», «Методика

навчання гри на музичних інструментах/фортепіано», «Музична педагогіка вищої школи» тощо.

4. Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях.

Основні теоретичні положення та отримані результати дослідження висвітлено у 5 одноосібних наукових працях, з яких: 3 статті у наукових виданнях України з педагогіки категорії «Б», 2 роботи апробаційного характеру. Зміст публікацій здобувача, спрямованість міжнародних наукових конференцій, де відбулася апробація основних наукових положень та результатів дисертації, повною мірою розкривають дослідницьку проблему.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз дисертаційної роботи Чжен Хуймінґ засвідчує, що здійснене дослідження окресленої проблеми є цілісним і системним. Науковий апарат сформульовано професійно і коректно. З огляду на мету роботи, яка полягає в розробці методики цілеспрямованого формування виконавської надійності майбутніх музикантів-інструменталістів на засадах синергетичного підходу й експериментальній перевірці її ефективності в умовах дії стресорів було визначено шість завдань дослідження, спрямованих на досягнення поставленої мети, а також визначено об'єкт і предмет дослідження.

Цінним є те, що для досягнення мети і вирішення поставлених завдань дослідження здобувачем використано загальнонаукові методи наукового пізнання: теоретичні – аналіз психологічної, педагогічної та музикознавчої наукової літератури, моделювання змісту вихідних положень цих праць у теорію та методику музичного навчання, вивчення та узагальнення передового досвіду концертно-сценічної діяльності знаних піаністів та їх педагогів тощо; емпіричні – спостереження, анкетування, оцінювання, бесіди, констатувальний, пошуковий та формувальний експерименти тощо; математичної статистики – для обробки кількісних і якісних результатів

контрольних замірів стану сформованості виконавської надійності музикантів-інструменталістів на засадах синергетичного підходу під час проведення констатувального, пошукового і формувального експериментів. Застосування зазначених методів дозволило здобувачу зробити науково обгрунтовані висновки.

Дисертаційна робота складається із анотації, змісту, вступу, трьох розділів, висновків з розділів, висновків, списку використаних джерел до кожного розділу та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 188 сторінок, з яких 169 – основного тексту. До списку використаних джерел включено 181 праць, з них 89 – іноземними мовами. Робота містить 59 таблиць, 5 рисунків, що разом становить 19 сторінок.

Обгрунтованість сформульованих у дисертації положень забезпечується різноманітністю джерельної бази, яка містить джерела загальнопедагогічного, методичного, психологічного, мистецтвознавчого спрямування українською та іноземними мовами.

Вартісним є те, що Чжен Хуймінь коректно і виважено підходить до визначення структурно-функціональної моделі цілеспрямованого формування виконавської надійності музикантів-інструменталістів на засадах синергетичного підходу, яка полягає у єдності структури означеного феномену; критеріально-показникового базису діагностики стану його сформованості; технологій діагностики стану сформованості виконавської надійності музикантів-інструменталістів на засадах синергетичного підходу; педагогічного інструментарію її формуванню; результату: рівня сформованості виконавської надійності музикантів-інструменталістів на засадах синергетичного підходу.

6. Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення.

Структура та обсяг дисертаційного дослідження Чжен Хуймінь відповідає меті та завданням. Робота виконана з дотриманням установлених

вимог. У вступі лаконічно висвітлено актуальність, зв'язок з науковими програмами та планами, коректно сформульовано мету та завдання, об'єкт і предмет, обґрунтовано теоретико-методологічну основу дослідження, методи, наукову новизну, практичне значення, презентовано апробацію результатів дослідження.

У першому розділі *«Теоретичні основи дослідження процесу формування виконавської надійності музикантів-інструменталістів на засадах синергетичного підходу»* Чжен Хуймінь розглянуто означений феномен у сучасному науковому дискурсі та синергетичний підхід до вивчення складових виконавської надійності музикантів-інструменталістів. Автором доведено, що структуру виконавської надійності музикантів-інструменталістів доцільно розмежувати на три макроскладники (досконала підготовка концертної програми, здатність музикантів-інструменталістів до саморегуляції процесу виконавської діяльності, сформована завадостійкість до надмірної дії стресорів у процесі прилюдної інтерпретації музичних творів), де перший забезпечує уникнення дефіциту інформації завдяки якісному запам'ятовуванню нотного тексту музичних творів і, таким чином, надає змогу сформувати впевненість у досконалій підготовці концертної програми до її інтерпретації в емоційних умовах прилюдних виступів, другий – саморегуляцію процесу досягнення високого рівня виконавсько-технічної оснащеності завдяки якісному формуванню творчо-виконавських умінь та інструментально-ігрових навичок, а третій – досягнення їх психологічної завадостійкості, яка розглядається як інтегральна його властивість, спрямована на регуляцію естрадного самопочуття завдяки корекції власного емоційно-фізіологічного стану і дезорганізації негативного впливу стресорів на перебіг інтерпретаційного процесу.

У другому розділі *«Методологічні засади дослідження проблеми формування та прояву виконавської надійності музикантів-інструменталістів»* автором дисертації визначено критерії та показники оцінювання означеного психолого-педагогічного феномену з урахуванням їх

динамічності та однозначності тлумачення кількісних ознак. За перший критерій взято якість запам'ятовування матеріалу музичних творів музикантами-інструменталістами з урахуванням їх суб'єктивно-творчого потенціалу, за другий – ступінь розвитку здатності до саморегуляції процесу досягнення високого рівня виконавсько-технічної осначеності завдяки якісному формуванню творчо-виконавських умінь та інструментально-ігрових навичок з урахуванням прояву їх артистизму, а за третій – міру здатності музикантів-інструменталістів до прояву психологічної завадостійкості як засобу регуляції естрадного самопочуття і дезорганізації негативного впливу стресорів на процес інтерпретації музичних творів у повній відповідно до творчих завдань. Всі критерії сформованості виконавської надійності музикантів-інструменталістів оцінюються кількісними даними їх результативності гри за такими показниками як: точність відтворення звуковисотних ознак авторського тексту музичних творів в емоціогенних умовах, створених дією стресорів; точність відтворення метро-ритмічних ознак авторського тексту музичних творів в емоціогенних умовах, створених дією стресорів; образно-художня доцільність відтворення ознак мелодико-ритмічних ліній в динамічно-інтонаційному фразовому розвитку кожного музичного твору в емоціогенних умовах, створених дією стресорів; безпомилкова реалізація уявної інтерпретаційної моделі кожного музичного твору з урахуванням впливу стресорів на творчий потенціал майбутнього митця.

Діагностика стану сформованості виконавської надійності музикантів-інструменталістів з урахуванням синергетичного підходу надала змогу дійти такого висновку: сучасна педагогіка потребує вдосконалення процесу цілеспрямованого формування виконавської надійності музикантів-інструменталістів на засадах синергетичного підходу ще під час навчання у закладах вищої освіти.

Вартісними є результати пошукового експерименту, які надали змогу виявити перспективні напрями вдосконалення процесу формування

виконавської надійності музикантів-інструменталістів на засадах синергетичного підходу.

Саме ці положення склали основу авторської методики цілеспрямованого формування означеного феномену, яку висвітлено у першому підрозділі *третього розділу дисертації*. Її сутність зводиться до того, що цілеспрямоване формування виконавської надійності музикантів-інструменталістів на засадах синергетичного підходу доцільно здійснювати у три етапи, де на першому етапі досягається якісна підготовка концертної програми завдяки запам'ятовуванню матеріалу нотних текстів музичних творів з урахуванням суб'єктивно-творчого потенціалу майбутніх митців, на другому – розвиток здатності до саморегуляції процесу досягнення високого рівня виконавсько-технічної оснащеності завдяки якісному формуванню творчо-виконавських умінь та інструментально-ігрових навичок з урахуванням прояву їх артистизму, а на третьому – досконала психологічна завадостійкість, яка має забезпечити регуляцію естрадного самопочуття з уникненням появи негативного виду хвилювання у процесі концертно-сценічної інтерпретації музичних творів.

Ефективність розробленої методики підтверджена експериментальною її перевіркою у навчальному процесі трьох закладів вищої освіти. Саме це уможливорює рекомендувати цю методику для застосування у фаховій підготовці майбутніх спеціалістів мистецької спрямованості.

7. Оцінка змісту й оформлення дисертації.

Відмітимо, що дисертаційна робота добре структурована і відповідає встановленим вимогам щодо оформлення. Стиль викладу в ній наукових положень, матеріалів досліджень та висновків зрозумілий і доступний для сприйняття.

Ознайомлення з текстом дисертації **Чжен Хуймін** дає підстави стверджувати, що дана наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною

працею, що пройшла належну апробацію та відповідає вимогам, що ставить МОН України.

8. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Позитивно оцінюючи результати представленої **Чжен Хуймін** дисертаційної роботи, слушно висловити деякі зауваження та побажання, що мають дискусійний характер, і ні в якій мірі не впливають на значущість дисертаційного дослідження, а саме:

1. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження **Чжен Хуймін** стосовно формування виконавської надійності музикантів-інструменталістів на засадах синергетичного підходу варто було б схарактеризувати досвід провідних закладів освіти мистецького спрямування країн-членів Європейського Союзу та науковців цих країн з дослідженої проблематики.

2. У контексті предметного поля дослідження варто уточнити, які дисципліни Ви пропонуєте включити до навчальних планів вищих навчальних закладів мистецького спрямування, які б ефективно впливали на формування виконавської надійності музикантів-інструменталістів.

3. Робота тільки виграла б, якщо здобувач підтвердив вірогідність результатів дослідження впровадженням запропонованих педагогічних умов формування виконавської надійності музикантів-інструменталістів на конкретних творах композиторів різних епох і творчих напрямів.

4. Пропоноване дисертаційне дослідження є цілісним і завершеним, передбачає реалізацію практичного складника, тому доцільно було б більше уваги приділити цьому аспекту, зокрема розробити методичний посібник щодо формування виконавської надійності музикантів-інструменталістів саме на засадах синергетичного підходу.

5. У тексті дисертації трапляються окремі орфографічні помилки та стилістичні недоліки.

Зазначені зауваження та побажання носять рекомендаційний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

На підставі аналізу тексту дисертації можна засвідчити дотримання здобувачем вимог академічної доброчесності в повному обсязі.

Загальні висновки. Враховуючи актуальність, новизну, завершеність, самостійність, вірогідність висновків і цілісність дисертації **Чжен Хуймін** на тему «Формування виконавської надійності музикантів-інструменталістів на засадах синергетичного підходу», варто зазначити, що вона є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке виконано за актуальною темою з використанням адекватних методів наукового пошуку. Дисертація містить науково обґрунтовані результати, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, достатньо повно оприлюднені в наукових працях та свідчать про особистий внесок здобувача в науку. Робота відповідає галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво) та вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та п.10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022), а її автор **Чжен Хуймін** заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музичного мистецтва
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

Віктор ЛАБУНЕЦЬ